

Prvo cvetje pomladi.

(Spisal Sanjačević.)

Pomladni cvet odeva svet,
S. Gregorčič.

Lep, krasen pomladni dan! Nebo je jasno kot ribje oko. Niti jednega oblaka, ni jedne meglice ni na širnem nebnem oboku. Zlato solnce samo se šopiri tam gori, gledaje oblastno in mogočno po širnem svetu ter zlivaje svoje mile žarke na zemljo. In legak vetrič pihlja po zemlji. — Vse hiti ven na prosto, mlado in staro, vse . . .

»Pomladni cvet odeva svet!« Zares! Lej, ondi priklile so iz zemlje prve cvetke krasne pomladi. Ponižne, priproste so, a vendar tako zale, tako čarobno krasne! Zlate trobentice, prijazno kimajoči, snežno-beli zvončki, temno-modre vijolice . . . niso li to res ljubke pomladne hčerke?

In kako pozdravi človek to prvo pomladno cvetje? — Z drugačnimi čustvi ta, z drugačnimi oni!

S sveto-nedolžnim veseljem pozdravijo to cvetje, prvo, ki je je rodila mati zemlja v krasni pomladi, otroci. Le poglej je, koliko jih je ondi na zeleni trati, kjer si trgajo lepih cvetok, delajo šopkov, spletajo vencev, da si okrasé mlade glavice. In ko so vsi najlepše odičeni in okrašeni, kako ti rajajo, skačejo, vriskajo! Od samega veselja ne vedó kaj početi. In po pravici, saj prav njim pristoji najbolj veseliti se krasnega cvetja. Kajti ni li to cvetje najlepša podoba nežne mladine? Mala, ponižna vijolica — ni li ona podoba otročje ponižnosti in priprostosti? Snežno-beli zvončki niso li vzor svete otročje nedolžnosti in čistosti?

Le veseli se, mila mladež, prvenk in prvencev pomladnih, le raduj se jih! A poleg tega skrbi tudi, da boš i ti v vsej svoji nežni dôbi prav kot te cvetke: nedolžna, blaga, mila, čista!

— — — — — čuvaj cvetje,
Da mraz ne stre ga in vihar,
Poshrani v toplo ga zavetje,
Kot umen in skrban vrtnar.« — —

Z dokaj drugačnimi čustvi si utrga prvi cvet pomladi mladenič, ki

»cvetočega lica, cvetočih še let
Zdaj prve korake namerja mej svet.«

Kaj pač misli on? Misel za misljo prešinja mu dušo, sedaj sladka, mila, nebeška, — sedaj mračna, grenka. »Ta nežen, mil cvet«, misli si morda mladenič, »kako je lep, kako krasen! To biserno krilce, pestra čaša, rumenopasasti prašniki! In potem ta prijetna vonjav! . . . Toda — bode li vedno tako cvetel ta cvet, ta nežni cvet? Ne! Razvijal se bode, procvital in duhtel — a potem? Potem bo uvenel, ospel se bo, zamrl bo!

»Oh cvetje je rahlo,
Čez noč se ospe.«

In jaz? Nisem li podoben temu cvetu? Sedaj cvetem, sedaj mi deli življenje veselja in slastij v obilju — toda prišla bo dôba, ko ne bode več mojega cvetja: uvelo bo, usahnilo, ospelo se bo, zamrlo bo na vedno! Ta lepa lica, to ponosno čelo, te bistre oči — kaj, vse bo proč? Vse, čisto vse! Lica bodo zvenela, čelo se bo nagubančilo in luč očij bo zgubila svoj mladostni ogenj.«

Pa pride do cvetja nevesta, utrga si je in si je zatakne v zlate kodrce. Kaj čuti ona s cvetom v laseh, s prvim cvetom pomladnim? Ne-li isto kot vrstnik jej mladenič? Morda; ali ona je vendar bolj brezskrbna, bolj najivna. Tužnih čustev si ne vzbuja v srcu, samo veselo znamenje jej je ljuba cvetka, veselo in pa tako nadepolno.

»Primerjati jame si ves ta kras,
— — — — —
In v misli se sladke zamakne.«

Sanjati jame o svoji sreči, o zlatem dnevu, ko bode i ona vsa v cvetju, ko jej bo krasen venec dičil lepo glavo, nje drug pa, on, kojega se je oklenila duša njena, bode stal poleg nje s krasnim šopkom na junaških prsih. In ona mu bo podala roko in on njej, in vez

ja bode združila, sveta vez, in srečna bota neizmerno . . .

»Razgrinja bodočnost se jej pred očmi,
Cvetoča in solnčnoblesteča,
In slika za sliko pred njo se vrsti.«

Slika za sliko, a tožna ni jedna, samo vedre, vesele, nebeške . . .

»Saj nji cvetè mladoletje,
Gorko nje srce je, žareč obraz,
In v prsih poganja jej cvetje.«

Tega ne pomisli zorna mladenka, da bo prav takrat cvetla poslednjič, potem pa da je utrgan nje cvet. Tega ne sluti, da bo potem morala občutiti marsikatero bol življenja, da bo morala prenašati skrbij in težav množino, kojih sedaj ne pozna, sedaj ko

»Krepča jo mladost in sladek čut,
In sreča — — — — —.«

Toda — dalje! . . .

Cvetje pomladno si utrga mož. Kako je pozdravi on? Mrklo zre v cvetko, dolgo jo zre. In kaj se godi v njegovi notranjosti, v duši njegovi? »To cvetje«, misli mož, »kako je krasno! In jaz sem bil nekdaž tudi tak: mlad, živ, vesel. Toda »Die Blume verblüht« — cvetje se ospe, jaz, moja mladost ospela se je tudi že. A kaj potem? »Die Frucht muss treiben!« Če le-to cvetje mora roditi in prinašati sad, človek, mož naj bi ga ne?«

»Kedor je možak
Strupene se kupe ne brani,
Sladke se nikdar ne vpijani.«

Nobena kupa mu ne sme biti pretrpka, nobena presladka, da bi je ne izpil z mirno dušo, kadar je treba pomoči domovini, narodu, bratu, vesoljnemu človeštvu. Neumoren mora biti mož v svojem delovanju, če hoče, da se pokaže kdaj tega delovanja sad.

»Ne samo, kar veleva mu stan,
Kar more, to mož je storiti dolžan.«

In mož, ki stori, kar more, ki žrtvuje v prosveto domovini, v korist narodu svojemu, v blagor človeštvu vse, kar ima, tak mož je mož »pošten«.

»A mož pošten je solnce zlato,
Ki razsvitljuje, greje svet,
Ki v pisan cvet ogrinja trato,
Ki vrt in gaj odeva v cvet.«

Da, tak mož je biser — »cvet človeštva!« — —

Poslednjega zvabi pomladansko solnce vun na prosto sivega, sključenega starca. Ves reven in nadležen je, a vendar se oveseli i on lepe pomladi, ko se vse procvita, ko se vse prestvarja ter vstaja k novemu življenju. A prvi cvet pomladi, kak vtis naredi ta na njegovo dušo? Dočim vsak drug radosten pozdravlja krasni cvet, potoči starček o pogledu nanj solzo, solzo grenkega spomina. Kako bi je ne? Vidi cvetje, vidi deco, vidi moža, . . . vse, vse je veselo, vse se raduje življenja! A on? On ne more biti prav vesel. Tare ga starost in bolezen, lice mu je velo, čelo nagubano, lasje sivi, vsi udje kot mrtvi in otrpli. In ti, ki se sedaj veselé cvetja, ki cvetó sami, cvetó ter uživajo lepo življenje? Gorje — i oni bodo kdaj kot on! Vse, kar je na svetu, vse se spreminja, dokler se naposled ne vrne v to, iz česar je vzeto, — v prah zemlje. I cvet pomladni zginil bode, ž njim pomladno veselje.

A zopet se bode vrnil, in vračal in vračal nad nami, ko bodo drugi rodovi tu bivali. O da bi se kdaj vrnil, da nikdar — nikdar ne zgine!

Strupene rastline.

(Piše S. Robič.)

I.

Mnogokrat čitamo v kakem časniku, a še večkrat čujemo na lastna ušesa, kako se je ta ali oni otroval z rastlino, kojo je po nasvetu vaških žensk ali kakega

mazača rabil kot zdravilo v svoji bolezn; posebno pa se kaj rada pripeti taka nesreča nevesčji mladini, koja navadno tako željno sega po vsaki jagodi, ne zmenivša se, je li sad tudi neškodljiv, zdrav in tečen. Posledica take lahko-